

Чалавек — чалавеку

Цяпло і падтрымка нават праз ежу перадаюцца

Валанцёры праекта «Дапамога бяздомным» па ўласнай ініцыятыве штодня кормяць гарачымі абедамі больш за сто чалавек, якія апынуліся на абочыне жыцця

У Алесі — яркія блакітныя вочы і прыгожая ўсмешка. На выгляд ёй гадоў 25, хоць яна — маці двух дзяцей. Працэ Александр САЛАЎЕВА на фрылансе — піцца тэксты. А ў вольны час пяць салодкіх прысмак сацыяльнай сталюцы, дзе валанцёры гатуюць ежу для бяздомных.

— Кулінарнай адукацыі ў мяне няма, — прызнаецца жанчына. — Проста смачна гатую. Аб праекце «Дапамога бяздомным» ГА «Водгук» даведлася выпадкова, патэлефанавала і пазнаёмілася з Валерыем ЕРАНКЕВІЧАМ, куратарам праекта і кухарам гэтай сталюцы. Цяпер з ім дамаўляемся: на колькі людзей і што спячы.

— Але ж быць мамай — гэта нялёгка праца, да таго ж — заказы на фрылансе. Навошта вам яшчэ і гатаваць для бяздомных?

— Проста шкада людзей, якія трапілі ў цяжкае становішча. Грашмыя я дапамагчы не магу, затое мая выпечка — гэта маленькая радасць, якая дае ім магчымасць вярнуць смакі жыцця і паверыць, што для іх яшчэ ўсё можа скласціся добра.

Інгрэдыенты для выпечкі Александра часта купляе сама. Кажы, муж і дзеці падтрымліваюць яе ў валанцёрскай рабоце. А спячы пірог або торт на такую колькасць людзей, па словах Алесі, не так складана, як здаецца.

— На гэтым тыдні пякла аўсэнае пачынае, каля 200 штук. Зрабіла цеста, закінула печыва ў духоўку, на паўгадзіны забылася, дастала — а закідаю наступную партыю. А на буду-

чым тыдні спяку шакаладны пірог.

Алеся — адна з валанцёраў у камандзе Валерыя Еранкевіча. Валанцёры грошай не атрымліваюць, працуюць па закляку сэрца. Кожную раніцу прыходзіць у будынак былога дзіцячага садка на Матусевіча, 15, каб бяздомным ям маглі раз на дзень паесці гарачага. На кухні ў Валерыя старая пліта і некалькі электрычных плітак — вось і ўсё абсталяванне. Кожны дзень тут гатуецца ежу на 80-90 «сваіх» бяздомных (тых, што прыходзіць пастаянна) і яшчэ некалькі дзясяткаў пастаяльцаў Дома начнога знаходжання на Ваўпшасаву — там знойдзены COVID-19, яны на каранціне.

— Вядома, я быў бы не супраць пашырыць кухню, але ж будынак не наш, мы толькі арандатары. І цана на арэнду расце пастаянна, — кажа Валерыі.

ЗВЫЧАЙНАЯ ДАБРЫНЯ

— Мы заўсёды складаем меню на наступны дзень — з тых прадуктаў, якія ёсць у наяўнасці, — расказвае Валерыі. — Але меню разнастайнае. Я стараюся, каб стравы не паўтараліся. З аднаго і таго ж невялікага набору прадуктаў магу прыгатаваць некалькі дзясяткаў страў.

Прадукты прывозяць людзі, крэмы, арганізацыі. — Мы звяртаемся праз СМІ і сацсеткі да тых, хто можа бы дапамагчы, — і людзі адпалюцца. Бізнесмен пачуў пра нас, патэлефанавалі: магу даць бульбы. Фермер прывёз агародніны.

Дапамагаюць пратэстанты і Чырвоны Крыж. Хтосьці дапамог рысам, хтосьці — макаронай. Квашаную капусту прывозяць арганізацыі, якія яе вырабляюць. Мы з яе гатуем запяканкі, супы, пудынгі. Хтосьці прыносіць леташняе варэнне — на морсы і ўзвары. Крамы даюць фрыкадэлькі, флякі, рыбныя кансервы, тушонку. Сёння, напрыклад, прывезлі проста з завода сардэлькі і вараную каўбусу — за грошы, але вельмі тання.

Не без гонару Валерыі адзначае, што мяса ў меню стала, бо ўжо некалькі дзён. З курэй другой катэгорыі абд курных «спінак» атрымліваецца булён на першае, а вараная мяса кубхар аддзяляе ад костак, здрабняе і пускае на гулшы, пачынае агароднінай або начынку для запяканак. Яшчэ адзін бюджэтны варыянт — мяса свіных гадоў. Валерыі гатуе з яго салісоны, зельцы, халадзец. Заўсёды ў меню салаты: вінегрэт, аліўе, нешта з сезонных.

— Бачу, што людзям падабаецца, — кажа суразмоўнік. — Як спраўдны шэф-кухар, ён заўсёды выходзіць да наведвальнікаў і цікавіцца іх меркаванням.

— Калі ў чалавек хворы страўнік, а на гарнір у мяне, напрыклад, тушаная капуста, падыходжу, раю: лепш вазьмі дзве порцыі першага ці нешта іншае, што ёсць на кухні.

«На ўсялякі выпадак» на кухні ў Валерыя Еранкевіча заўсёды што-небудзь ёсць: гарсцей можа быць больш, чым чалася.

Прыходзіць у сацыяльную сталюку можа любы чалавек, у якога ў пашпарце няма штампа рэгістрацыі ці стаіць штамп Дома начнога знаходжання. Таксама тут бясплатна кормяць інвалідаў. Бо з пенсіі па інваліднасці пасля камунальных плацяжоў і набыцця фармацэўтычных прэпаратараў, няхай і па льготных цэнах, на ежу нярэдка застаецца 80-100 рублёў у месяц. Ёсць і яшчэ адна катэгорыя — Валерыі вядана яе як «людзі, якія апынуліся ў складанай сітуацыі». Напрыклад, нядаўна выйшлі з турмы.

— Часам, каб вярнуцца да нармальнага жыцця, патрэбна

проста звычайная дабрыва, — тлумачыць Аляксандра. — Псіхалагічна тыя, хто прыходзіць да нас, проста не ведаюць, куды кінуцца, у каго прасіць дапамогі. Чалавечы цяпло і падтрымка — яны ж нават праз ежу перадаюцца.

ЯК СЭКАНОМІЦЬ НА ЕЖЫ

Пра мастацтва эканоміі Валерыя Еранкевіч можа бы напісаць кнігу. Соусы, запраўкі ўласнага прыгатавання ў яго халадзільніку заўсёды захоўваюцца ў запас. Грыбы ён вырошчвае на цюках жытнай саломы, а свежую зеляніну — у кантэйнерах на падаконніках. І авёс малаціць

сам з дапамогай адмысловай машыны.

— Каб сэканоміць на ежы, трэба купляць тое, што табе неабходна, а не тое, што прапаноўваюць. Калі ў цябе дзясятка на дзень, не пераскоквай на 12 рублёў. А адзін раз на тыдзень можна і пастыцца: аўсэная каша, агародніна. Дапусцім, бяродніна або грыбная начынка і наступны пласт бульбы. Зноў запякаем. І так некалькі слаёў. Атрымаецца класічная беларуская бабка — духмяная і сакавітая.

Вядома, гэта ежа, якая патрабуе часу на прыгатаванне. З дарагіх прадуктаў гатаваць прасцей і хутчэй. З бюджэтных прадуктаў «на хуткую руку» — можна рабіць амлеты — Вале-

рыі можа прапанаваць некалькі дзясяткаў варыянтаў.

Аднаразавы посуд, які сёння ў сувязі з пандэміяй абавязковы, — сур'ёзна выдатак для дабрачыннага праекта, які існуе толькі на ахвяраванні.

— Гэта мой гадаўны боль, — дзеліцца Валерыі. — 14 калеек плюс 7 калеек плюс 3 калейкі памнажаем на 110 чалавек і на 22 дні (па выхадных сталюка не працуе). І атрымліваем, што ў месяц амаль 350 рублёў вылятае толькі на посуд.

Порцыі ў сталовай вялікія — частку абеду бяздомныя, які правіла, пакаіваюць на вечар. Амаль 500 г першага, 250 г гарніру і каля 100 г мяснотавары. Плюс траціна батона на кожнага. На хлеб траціцца амаль 600 рублёў у месяц, кажа суразмоўца.

70% гарсцей сталюкі — мужчыны, жанчын цяпер абедзе мала. Улетку бяздомным пракарміцца ягачэй — ягады, грыбы, рыбака. А ў халодную пару года сацыяльнай сталюкі для многіх — адзіны шанец не быць галодным.

ВЯРНУЦА ДА ЖЫЦЦА

Свой «кантынгент» Валерыі ведае па імёнах. Агульная колькасць тых, хто за пяць гадоў харчаваўся ў яго сталюцы, — 436 чалавек.

ёсць, працялобства прысутнічае, чаму б не паспрабаваць?

Навуковы кіраўнік даў Мікіту заданне сабраць матэрыял па гісторыі крымінальных спраў у Гродне першай паловы дваццатага стагоддзя. І зараз хлопец перагортаваў старонкі гарадзенскай газеты Grodner Express за 1936 год, з цяжкасцю перакладаючы з польскай мовы крымінальныя навіны. Неўзабаве яму на вочы трапіў невялікі артыкул «Тajemnicza miegw we wlasnym domu». Мікіта пачаў уважліва чытаць.

«28 жніўня ў сваім доме на вуліцы Грандзіцкай, 29 было знойдзена прыслугай цела вядомага мецэната, прамыслоўца і грамадскага дзеяча нашага горада Яна Веласа. Цела памерлага без следоў гвалту ляжала каля стала ў рабочым кабінце. Па словах прыслугі, нічога з кватэры не знікла. Аднак паліцыя, як стала вядома нашаму карэспандэнту, працялобства прысутнічае, чаму б не паспрабаваць?»

Навуковы кіраўнік даў Мікіту заданне сабраць матэрыял па гісторыі крымінальных спраў у Гродне першай паловы дваццатага стагоддзя. І зараз хлопец перагортаваў старонкі гарадзенскай газеты Grodner Express за 1936 год, з цяжкасцю перакладаючы з польскай мовы крымінальныя навіны. Неўзабаве яму на вочы трапіў невялікі артыкул «Тajemnicza miegw we wlasnym domu». Мікіта пачаў уважліва чытаць.

«28 жніўня ў сваім доме на вуліцы Грандзіцкай, 29 было знойдзена прыслугай цела вядомага мецэната, прамыслоўца і грамадскага дзеяча нашага горада Яна Веласа. Цела памерлага без следоў гвалту ляжала каля стала ў рабочым кабінце. Па словах прыслугі, нічога з кватэры не знікла. Аднак паліцыя, як стала вядома нашаму карэспандэнту, працялобства прысутнічае, чаму б не паспрабаваць?»

Мікіта адсунуў газету і на хвіліну задумаўся. Нешта вельмі знаёмае прымільнула ў гэтым артыкуле. Але што? Балько зноў схіліўся над газетай, прабягаючы вачыма па вышывалых ад часу радках. «Так, Ян Велас, вуліца Грандзіцкая, 29, сейф, пашпарт, Рыгор Салавей... Стоп!»

Мікіта ажно падскочыў у крэсле. Рыгор Салавей! Гэтае прозвішча ён сустракаў зусім нядаўна. І нават рабіў нейкія выпіскі. 1913 год, Гродна... Так, інфармацыя была ў «Гродзенскім весніку». Здаецца, пра абрабаванне нейкага купца. Мікіта хуценька сабраўся і пабег дахаць. Ён дастаў з паліцыі тоўсты шытак, сеў на локж і пачаў гартаць. Ага, вось гэты запіс. «7 студзеня 1913 года было змрочана ў Гродне дзюма прыкрымі здарэннімі. Уначы невядома абрабавалі дом купца Іосіфа Індурскага па вуліцы Паліцэйскай, 5. У адсутнасці сям'і пацярпелага зладзеі ўзламалі сейф з вельмі складаным замкам і выкралі, па інфармацыі самога Індурскага, амаль дзевяць тысяч рублёў, падрыхтаваных для куплі новага памешанна пад краму. А ўжо раніцай паступіла інфармацыя ў пажарную каманду горада, што на вуліцы Грандзіцкай, 29 гарыць прываты дом. Калі пажарныя прыбылі на месца пажару, іх сустрэла толькі папалішча, а сярэд вуголія і популы ляжалі абгарэлыя

косякі невядомага. Паліцыя лічыць, што гэта, магчыма, рэшткі гаспадары дома Рыгора Салаўя. Цікавая інфармацыя: па звестках паліцыі, Рыгор Салавей быў вядомым ў крымінальным асродкі як вельмі таленавіты спецыяліст па ўзломе сейфаў».

Усё гэта вельмі зацікавіла Мікіту. Ён узяў чысты аркуш паперы, аловак і пачаў мяляваць кругі, разважаючы ўслых.

— Вось гэты Ян Велас, які жыў на вуліцы Грандзіцкай, 29. А гэта Рыгор Салавей, які таксама жыў на Грандзіцкай, 29. Ян і Рыгор — адна і тая ж асоба? А чаму не? Жылі яны ў адным і тым жа месцы, толькі з розніцай у дваццаць гадоў. Калі дапусціць, што Салавей інсцэніруе сваю смерць і знікае з горада пасля абрабавання Індурскага, а праз паўны час вяртаецца ў Гродна, будзе дом на месцы спаленага і становіцца прамыслоўцам. Грошы Індурскага, скрадзежныя ў кагосьці каштоўнасці — ядрэнны стартыя капітал для бізнесу. Аддзецца недзе, пакуль шукала паліцыя, а тут грамадзянская вайна, акупацыя горада немцамі, потым палякамі. Каму да яго справа? Ды і вярнуўся не Рыгор Салавей, а Ян Велас, багаты чалавек, мецэнат. Ён жа вопытны злодзей і мог спакойна прыстасавацца да любой улады. І пашпарт на імя Салаўя таму доказ. А што са скарбай? Хутчэй за ўсё, схаваны дзесьці ў доме. Каму яшчэ іх даверыць прафесійны злодзей?»

Было далёка да поўначы. Мікіта адзін сядзеў у інтэрнацкай чыталцы, спрабуючы прывесці думкі да парадку. Ён знайшоў сёння дом Веласа. Будынак з нумарам 29 па вуліцы Грандзіцкай і сёння мае той жа нумар 29, толькі вуліца цяпер Горкага. І зараз там месціцца магазін «Гарачы хлеб». Хлопец абышоў магазін з розных бакоў, пабываў унутры, нават накідаў невялікі план гэтага дома. Дык дзе можа хавацца скарбы Велас? «Пад дахам? Не, дад рамантуецца часцей за ўсё, там шованка зусім не надзейная. У адным з пакояў? Магчыма, але апошнім часам у доме рабілі поўную перапланіроўку жылых памешаннаў: нейкім спосабам разбуралі, новыя ставілі, каб было зручна для пакупнікоў. Каб што знайшлі, дык паўсюль бы напісалі. Таму наўрад ці. Застаецца падаваць. Калі там нешта і рабілі, дык, мяркуючы, чыста касметычна: навошта хлебнаму магазіну падаваць? Вось дзе і можа быць шованка. Але як трапіць у гэты падавал? Не падзейж жа да загадкаў магазіна з просьбай пусціць там пашвэндацца. Хаця чаму, гэта ядрэнная ідэя!»

Раніцай наступнага дня Мікіта цыхенька пастукаў у дзверы са сціплай шывельцай «Дырэктар».

— Уваходзьце! — пачуўся жаночы голас.

Балько пераступіў парог і апынуўся ў зусім маленькім пакойчыку, дзе мясіліся толькі стол, крэсла з дырэктарам і яшчэ адно волянае крэсла.

— Слухаю вас, — прыветна ўсміхнулася дырэктарка.

— Добры дзень! — прывітаўся Мікіта. — Я Мікіта Балько, студэнт Гродзенскага ўніверсітэта і хацеў бы ўладкавацца да вас на

— Бывае, з'яжджаюць куды-небудзь ці ў зняволенае трапляюць. Але часцей памираюць. Хоць ёсць і тыя, хто прыстасаваліся, — яны жывуць так па 20 і больш гадоў. Ёсць у нас адзін вакальны пастаялец, ён ужо 35 гадоў бамжуе. Ужо і думае зусім па-іншаму...

— А як думаеце бяздомныя?

— Жывуць мінулым, успамінаюць. Нехта — аб тым, як быў дырэктарам, нехта — аб тым, як быў ваенным, як жылі ў сям'і. І гэтым жывуць. Гэта вельмі страшна.

— Як трапляюць у такую сітуацыю?

— Часцей за ўсё гісторыя адна і тая ж: спіўся. Найбольш складана працаваць з тымі, хто стаў бяздомным нядаўна... Але мы верым: усім гэтым людзям можна дапамагчы. І дапамагваем.

Галоўная праблема для бамжа, які хоча вярнуцца да нармальнага жыцця, — працаўладкаванне. Пры прыёме на работу патрэбны пашпарт, у якім ёсць штамп аб рэгістрацыі. У бяздомных часта наогул няма дакументаў, а ўжо прапіскі няма ў 99% падапечных праекта «Дапамога бяздомным». Можна быць штамп Дома начнога знаходжання на Ваўпшасаву, але з такой «прапіскай» наўрад ці возьмуць на якую работу. Каб уладкавацца шафёрам, трэба прайсці медкамсію, грузчыкам часта патрэбна санкніжка. І за ўсё гэта трэба заплаціць. А ў бяздомнага няма грошай. Замкнёнае кола. Валанцёры дапамагаюць людзям, якія апынуліся на дне жыцця, аднавіць дакументы, даюць грошы на медкамсію для працаўладкавання.

Хачу арганізаваць прытулак для бяздомных, — кажа Валерыі. — Каб людзі маглі адчуць сябе дома, каб быў кавалак зямлі, дзе яны маглі б разбіць свой агародзік. І, галоўнае, каб іх можа было там «прапісаць». Цяпер мы разгледзім адзін будынак у Нясвіжскім раёне — гэта былая школа. Калі ўсё атрымаецца, некаторых бяздомных зможа працаўладкоўваць па месцы рэгістрацыі. У нас там ужо паўгектара марлініку. Будзем збіраць ягады,

працаваць на зямлі. Побач ёсць закінутая майстэрня — нікому не была патрэбна. Як мы на яе вока паклалі — адразу ж арганізуецца аўкцыён. Цяпер вырашана гэтае пытанне.

ДОЎГАЯ ГІСТОРЫЯ

Бедным людзям па ўсім свеце Валерыі дапамагае больш за дваццаць гадоў. На пытанне, навошта яму гэта, адказвае:

— Доўгая гісторыя...

У пачатку 1990-х малады таленавіты хлопец быў шэф-кухарам аднаго з прэстыжных рэстаранаў Мінска. Ні ў чым не меў патрэбы, грошай хапала на ўсё, чаго хацелася. Стаў многа піць. І за некалькі гадоў спіўся. Мог страціць і работу, і сям'ю. Але здарыўся цуд — інакш Валерыі гэтаму падзею, што крута змяніла яго жыццё, не называе. Ён паверыў у Бога. Разам з жонкай прыняў хрысціянства і вырашыў стаць місіянерам — дапамагчы людзям, якія апынуліся за мяжой беднасці, па ўсім свеце. Украіна, Славакія, Чэхія, Турцыя, Малдова, Расія... Гарачыя пункты, найбольшыя рэгіёны. Прытулкі для бяздомных, рэабілітацыя тых, хто вызваліўся з турмаў, алка- і нарказалежных. Жылілі і прапіску, дарчы, Валерыі таксама страціў — вярнуўся дадому пасля дваццаці гадоў сваіх падарожжаў, а сваёй яго кватэру даўно прадалі. Страціў і працоўны стаж — у яго ж не залічылі місіянерскую дзейнасць. Так што людзей, якія апынуліся на краі беднасці, мой суразмоўца не асуджае, як прынята ў нашым грамадстве. Ён упэўнены: калі вы думаеце, што такім людзям дапамагчы не трэба, будзеце гатовыя выпрабаваць іх лёс на ўласным вопыце.

Па словах Валерыя Еранкевіча, адказ на пытанне «Навошта вам гэта?» — просты. Калі ты бачыш, як гэтыя людзі, ад якіх адвярнулася грамадства, паступова вяртаюцца да нармальнага жыцця — перастаюць піць і думаць як раней, знаходзяць работу і сям'ю, — ты разумееш, што жывеш не дарэмна.

Аляксандра АНЦЭЛЭВІЧ.
Фота з ўласнага архіва Валерыя ЕРАНКЕВІЧА.

але ніякі не злычэнца?! Мастацкі жанр дазваляе і не такія вольнасці ў абыходжанні з гістарычнымі фактамі. А пасля — як тут не згадаць Валанція Пікуля, якога крытыка часта дакарала за гэтыя самыя вольнасці, нават прыдумала тэрмін «пікулярызацыя гісторыі», аднак папулярнасці створаў пісьменніка ўсё гэта не замінала. **Алесь БАДАК.**

Ірына блукала па шматлікіх пакоях вялізнага палаца, нервова пазіраючы на гадзіннік, што стаялі на падлозе, столах, віселі на сценах. Ужо дзве гадзіны, як Фелікс, яе каханні муж, павінен быць дома. На вуліцы добра сцямлена, там-сям чуліся стралы, крыкі, рэзкія каманды. Восенню 1917 года ў Петраградзе было неспакойна, і таму Ірына не знаходзіла сабе месца. Але вось забліжмаў званочак на ўваходзе, пачуліся крокі пакаёўкі, і праз хвіліну ў пакой увайшоў высокі, хударлявы, з ікананічным тварам візантыйскага пісьма мужчына. Князь Фелікс Феліксавіч Юсупаў, граф Сумарокаў-Эльстан. Ірына Александронаўна, дачка вялікага князя Аляксандра Міхайлавіча і вялікай княгіні Ксёніі Александронаўны, сястры Мікалая II, са слязьмі на вачах кінула мужу на шыю.

— Фелікс, ну як так можна, я ўся на нервах! Дзе ты быў? Юсупаў плячотна паглядзіў жонку па валасах, узяў пад руку і пасадзіў у глыбокае крэсла. Сам сеў насупраць і доўга, цёпла глядзеў на сваю Ірыну.

— Ірына, — мякка загаварыў Фелікс, — выслухай мяне уважліва і пастарайся зразумець. Часовы ўрад сёння з'яўтае падзе. Гэта ўжо факт. Усё дзяржаўныя пасады зоймуць камісары-яўрэі з рускімі псеўданімамі. У сталіцы поўны вэрхал. Імператрыца Марыя Фёдаравна, Вялікі князь Аляксандр Міхайлавіч, Вялікая княгіня Вольга Александронаўна з мужам таіна ад'ехалі ў Крым у суправаджэнні адданга атрада салдат. Сёння апоўначы туды ж адпраўляецца спецыяльны цягнік з рэчамі імператарскай сям'і. Я дамовіўся, і да цяжкай прычэпкі пасажырскага вагона. Гэта наш апошні шанец пакінуць сталіцу і застацца жывымі.

Княгіня прыпала галавой да пляча Юсупава і гучна зарыдала.

Фелікс прыабліў жонку за плечы: — Збярыся, Ірына. Не час на слёзы. Ты павінна захаваць мужнасць і вытрымку.

— Я толькі слабая жанчына, — скрозь слёзы прамармытала Ірына. — Я не хачу быць мужнай і вытрыманай. Я хачу жыць як раней. — Хутка гэта ўсё скончыцца, — пачаў супакойваць яе Фелікс, — і мы абавязкова захывём як раней. Толькі перавешаем гэтую чэрню. Збірайся!

Ірына з жахам зірнула ў вочы мужа. Князь Юсупаў накіраваўся ў свой кабінет, дзе яго даўно чакаў слуга Рыгор. Пры з'яўленні гаспадары ён ускочыў з крэсла і падняў пакланіўся.

— Сядайце, Рыгор, — указаў рукой на крэсла Юсупаў. — Хачу даручыць вам адну надзвычайную справу. Вы, Рыгор, самы адданы чалавек нашай сям'і, і гэты сакрэт я магу даверыць толькі вам.

— Я слухаю, пане! — зноў ускочыў слуга.

— Не скачыце, калі ласка! — зморшчыўся Юсупаў. — Сёння вы сядзеце ў цягнік і даедзеце да Вільні. Там у купэ зойдзе чалавек і запытае: «Вы Павел Бурэ?». Вы адкажце: «Павел Бурэ — гэта гадзіннік». Гэты чалавек даставіць вас у Швейцарыю, дзе і будзеце чакаць майго прыезду. І ведаеце: ваша адданасць будзе добра ўзнагароджана ў Швейцарыі.

— А як доўга мне трэба будзе чакаць пана? — запытаўся слуга.

— Думаю, тры-чытыры тыдні. Жыць будзеце ў гатэлі, сакважэ памесціце там жа ў сейф. Пражыванне, харчаванне аплачана. Вось ноў пашпарт і грошы на дробныя выдаткі.

Юсупаў працягнуў тоўсты партманет мужчыну. Рыгор яшчэ раз зірнуў адданымі вачыма на князя, цяжка ўздыхнуў, узяў шалёк і дакументы.

«Дзякуй богу, хоць у гэтым чалавеку я магу быць упэўнены», — падумалася Юсупава.

Князь пра ўсё паклапаціўся. Ён выкупіў для Рыгора цэлае купэ, і слуга ехаў, як важны вялможна, адзін. Мужчына ў задуманнасці гартаў свае новыя дакументы на імя Веласа Яна Іванавіча. Паклаўшы пашпарт на стол, ён падняўся, зачыніў дзверы партманета і выцягнуў з-пад лавы сакважэ. Замок на ім быў зачынены. Рыгор усміхнуўся, дастаў з кішэні невялікую звязку ключоў, адмычак, выбраў патрэбную і пачаў паволі корпацца ў замку. Праз хвіліну пачуўся лёгкі шычунок — і сакважэ адкрыўся. Рыгор высыпаў усё змесціва на суседнюю канапу і міжволі прысыпнуў: смарагды, сапфіры, дыямэнты, рубіны ў срэбры і золце, каштоўныя брошкі, дзюдзмы, калье зіхалелі і пералавіліся, гіпнацыючы сваёй прыгажосцю. Гэта былі не проста каштоўнасці, а спраўдныя шэдэўры ювелірнага мастацтва. Ён акуратна склаў скарбы назад у сакважэ, зачыніў і паставіў на месца. А сам задаволенна адкінуўся на спінку канапы.

Так, час быў патрачаны не дарэмна. Чатыры гадзіны там дваццацітрохгадовы ўраджэнец невялікага правінцьяльнага гарадка Гродна, што месціцца ў самым далёмым куточку Паўночна-Заходняга краю

Віктар ВАРАНЕЦ ГАРАЧЫ ХЛЕБ